CONFUCIUS

Y. Carson.

Liverpool 1886.

S. 3.2.7.

E128
.C7
C66
1487
Jesuitana
Oversize

15385298
2/10/09

CONFUCIUS
SINARUM
PHILOSOPHUS,
SIVE
SCIENTIA SINENSIS
LATINE EXPOSITA.

Studio & Opera { *PROSPERI INTORCETTA, CHRISTIANI HERDTRICH, FRANCISCI ROUGEMONT, PHILIPPI COUPLET,* } *Patrum Societatis* JESU.

JUSSU
LUDOVICI MAGNI
Eximio Missionum Orientalium & Litterariæ Reipublicæ bono

E BIBLIOTHECA REGIA IN LUCEM PRODIT.

ADJECTA EST TABULA CHRONOLOGICA SINICÆ MONARCHIÆ AB HUJUS EXORDIO AD HÆC USQUE TEMPORA.

PARISIIS,
Apud DANIELEM HORTHEMELS, viâ Jacobæâ, ſub Mæcenate.

M. DC. LXXXVII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

LUDOVICO
MAGNO
REGI CHRISTIANISSIMO.

POSTQVAM *ab altero non ita pridem Orbe, Majestatem tuam,* REX MAGNE, *adierunt cum insigni apparatu potentissimi Siamensium Regis Legati, exciti videlicet virtutis ac sapientiæ tuæ famâ, quæ remotissimas in oras jamdudum penetraverat; adest nunc ab extremo procul Oriente Princeps è*

E P I S T O L A.

Regio Sinensium Imperatorum sanguine, Confucium *appellant, uno Sinensium consensu habitus omnium, qui unquam apud eos floruerunt, Sapientissimus & Moralis Philosophiæ pariter ac Politicæ Magister & Oraculum.*

Ab hujus ore, sicuti quondam pendebant tria Discipulorum millia, ita modo ex ejus effatis amplissimum gubernatur imperium, statuuntur leges, Gentis mores & civilia componuntur officia, denique in ejus doctrina perdiscenda summorum Reipublicæ honorum ac Magistratuum obtinendorum spes una & ratio continetur. Hujus memoriam, libros, nomen ipsum Sinæ omnes, mirificè colunt, ipsíque adeo imperatores qui ad eas, ubi docebat olim, ædes (quæ tanquam sapientiæ sacraria servantur) ejusque gymnasia venerabundi ventitare non dedignantur: nec sane immeritò; quippe qui ab tanto Magistro didicerint Summum cœli, ut vocabat ipse, Imperatorem Regnorum omnium ac Imperiorum moderatorem & arbitrum adorare ac timere, subditos sibi populos æquitate magna & charitate regere, fovere artes, orbem denique Sinensem domi tot jam annos ac militiæ florentem, sanctissimis institutis legibusque moderari.

Hic igitur ille Confucius *tibi se sistit,* REX MAGNE, *curis tuis & Regia liberalitate in Gallias veluti deportatus, & ad Majestatis Tuæ pedes provolutus accedit, palam admiraturus sapientiam tuam, & suam illam, etsi apud populares suos incredibili fama & existimatione jactatam, Tuæ tamen nihilo secius, quam Soli Stellas, decedere confessurus.*

Hærebit ille, opinor, ad primum aditum atque conspectum, & admiratione simul gaudióque defixus repertum sibi tandem

tandem Principem illum dicet, ad quem videndum nequid-quam hactenus tanto studio exarserat. Cum enim egregius ille vir eximium, & qualem informabat animo, Imperatorem suis in libris adumbrasset; ac neminem sanè votis suis parem ex avitis Imperii Principibus reperire potuisset, in quem unum omnes regiæ illæ dotes conspirarent, quique illam numeris omnibus absolutam formam ideamque perfectissimi Principis referret, tunc in eas erupit voces Tái Kî Gîn Expectandus hic Vir *hic est, qui veniet aliquando, & divina quadam & admirabili sapientia præditus talem se exhibebit, in quo nihil nostra, nihil publica desiderare vota possint.*

Nonne ille, si modo revivisceret, ac Te, REX MAGNE, *contemplaretur, illum ipsum esse Te agnosceret, quem prospexisset animo, & incredibili gaudio perfusus, voti se compotem esse factum exclamaret? Nonne tuam in administrando Regno amplissimo sapientiam regibus omnibus proponeret, exempla tuis è moribus, leges ex effatis peteret? Tuam denique pietatem, clementiam, æquitatem, illam æquabilem in tanta rerum maximarum & negotiorum mole mentis ac vultûs serenitatem atque præsentiam cum tanta Majestate conjunctam, Principibus universis pro norma & regula esse vellet?*

Quoniam vero Philosophus ille sapientissimus, solo naturæ ac rationis lumine cognoverat, nihil religione antiquius homini esse oportere, ad eumque scopum unum suam ipse doctrinam disciplinamque referebat, ut mortales vitam omnem è supremi Numinis legibus præceptisque componerent, idcirco nihil ipsi prius aut potius fuit, quam ut sectas & pere-

grina dogmata, quæ in populorum exitium, ac Monarchiarum perniciem nata esse dictitabat, penitus profligaret. Hinc ejusdem ea vox, hodieque inter Sinas celebratissima: Cum hu y tuon, Oppugna heretica dogmata. *Quantam igitur afferret homini pietatis amantissimo lætitiam, siquidem ad hæc felicissima legis gratiæ tempora pertingere potuisset, tua illa Rex tutandæ & amplificandæ Religionis, extirpandæ hæreseos, pietatis propagandæ cura? Quibus Te laudibus efferret, cum hæresim, hostem illam avitæ fidei ac regni florentissimi teterrimam, proculcatam & attritam, edicta, quibus vitam ducere videbatur, abrogata; disjecta templa, nomen ipsum sepultum, tot animarum millia pristinis ab erroribus ad veritatem, ab exitio ad salutem, tàm suaviter, tàm fortiter, tàm feliciter traducta, Galliam denique universam sub Rege Maximo & verè Christianissimo Christianissimam aspiceret?*

Non ille tantùm profectò miraretur ac prædicaret cætera Galliæ tuæ miracula, non tot arces omnibus & artis & naturæ præsidiis permunitas partim à Te dejectas & captas, partim extructas & erectas; non potentissimas & numerosissimas classes quibus Asiæ & Africæ terrorem attulisti; non tot victorias de hostibus reportatas, quibus coronidem gloriosissimam imposuisti publicæ trophæum pacis: non visenda illa, in quibus Regium splendorem & magnificentiam tuam explicas, Palatia; non flumina ultra montes transvecta; aperta & juncta maria; non tot artium & scientiarum gymnasia & seminaria: hæc, inquam omnia, tantam admirationem sapientissimo Philosopho non injicerent, quantam hæc una Religionis, duce Te atque auspice, de Hæresi triumphan-

tis victoria, quam nec tentare quisquam antea sic ausus erat, nec sperare; credere vero vix olim poterit sera posteritas, admirari quidem certe ac prædicare nunquam satis poterit.

Ego vero hujus unius rei & victoriæ tam incredibili fama præcipuè perculsus huc ab ultimis Sinarum oris adveni, magnum me longissimi Oceani feliciter emensi operæ pretium fecisse ratus, quòd his oculis ea videre mihi contigerit, quæ fama ubique sparserat, quam tamen ipsa re minorem esse deprehendi. Quam dulce mihi jam accidet, favente Deo, renavigare tot maria, revisere optatissimam Sinam & illic ista miracula, quorum testis oculatus extiti, prædicare! vel eorum certe recordatio tot laborum ac periculorum absterget sensum, memoriam delebit, viam redeunti efficiet faciliorem, & quasi complanabit. Jam mihi videor in medio Neophytorum ad me convolantium lætissimo consessu, atque ipsorum etiam Ethnicorum, renarrare, quæ hic viderim, illos arrectis auribus animisque adstare suspensos, obstupescere ad rerum magnitudinem ac novitatem, simulque Tibi, REX MAGNE, *Religioni, & Galliæ congratulari.*

Quibus porro incedent lætitiis, cum accipient suum illum Confucium *tanto à Te in pretio & honore habitum fuisse, ut ei cæteros inter Bibliothecæ Regiæ libros locum esse volueris? eumdem latio sermone donatum, ejus effigiem ac libros necnon etiam & acta principum suorum, non ligneis tantùm illis, quibus Sina utitur, tabulis, sed æreis & elegantissimis excusos; eum denique, qui Sinico tantum in Imperio hactenus erat cognitus, jam per Galliam atque ex Gallia per omnem latè Europam brevi spargendum, ac tanti ab omnibus, quanti par est, ubique faciendum. Quas illi tum Ma-*

jestati Tuæ gratias agent, quibus Nomen tuum laudibus universi, quam fausta comprecatione prosequentur! quæ vota Neophyti certatim pro tua incolumitate; pro felici rerum omnium, quascumque fueris aggressus, exitu; pro florentissimi Regni ac Religionis Catholicæ secundissimo illo cursu nuncupabunt? Et audiet illorum vota fortunabitque Deus Optimus Maximus, talemque Te Gallis & Orbi Christiano diu servabit, qualem Catholica res & Ecclesia tota, qualem probi omnes tam tui, quam exteri vovent ac precantur, atque imprimis, qui præter cæteros esse amat gloriaturque

MAJESTATI TVÆ,

Devotissimus atque addictissimus;
PHILIPPUS COUPLET
Societatis JESU.

OPERIS